

Prøveundersøgelse af byggemodningsareal ved Vejsgårdsparcken i Vemmelev
foretaget i dagene 25/5 & 26/5 - 2005

Muldafrømning i søgegrøft 4, i baggrunden ses Vejsgård

Indhold

Resumé.....	2
Årsag og evt. sagshistorie	2
Deltagere	2
Lokalisering og topografi.....	2
Indmåling	3
Beskrivelse	3
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	4
Fundliste.....	6
Fotoliste.....	6
Tegningsliste	6
Anlægsliste.....	6

Resumé

Kortvarig prøveundersøgelse d. 25-26. maj 2005 af byggemodningsområde på 29.000 m². I de seks udlagte søgegrøfter fremkom der anlæg i form af stolpehuller, gruber, kogestensgruber samt diverse andre anlægstyper såsom agerren. Mest interessant var registreringen af i alt fire sæt stolpehuller orienteret øst/vest, Hus 1, som kan dateres til yngre germansk jernalder.

Årsag og evt. sagshistorie

I henhold til museumslovens § 25 anmodede JMI Development A/S om en udtalelse vedrørende skjulte fortidsminder på et byggemodningsareal på ca. 29.000 m², Vejsgårdsparken (Ormeslev By, matrikel 9ag).

I 2004 undersøgte Sydvestsjælland Museum det nordøstfor beliggende udstykningsområde, hvor der blev påtruffet bebyggelsesspor fra bronze- eller jernalderaktivitet i form af spredte stolpehuller og affaldsgruber samt spor af middelalderlige marksystemer (SVM2004052).

Undersøgelsen viste, at anlægssporene koncentrerede sig mod vest, hvorfor der var grund til at antage, at der på nærværende udstykningsområde ville være tilsvarende jernalderaktivitet m.v. Tilsvarende har Nationalmuseet ved besigtigelse af et anlægsarbejde i 2002 konstateret bebyggelsesspor fra oldtid og middelalder (jf. Vemmelev sogn sb. 51).

Det blev aftalt med rekvirenten at gennemføre en prøveudgravning på arealet i henhold til museumslovens § 27 for at fastslå, om der var bevarede kulturhistoriske værdier på området og afgrænse disse. Undersøgelsen blev således finansieret af bygherre.

Deltagere

Ved prøveundersøgelsen deltog stud.mag. Varaporn Pooririsak, som fungerede som daglig leder og arkæolog Henrik Høier samt skoleelev Joakim Løvgren som led i hans skolepraktik.

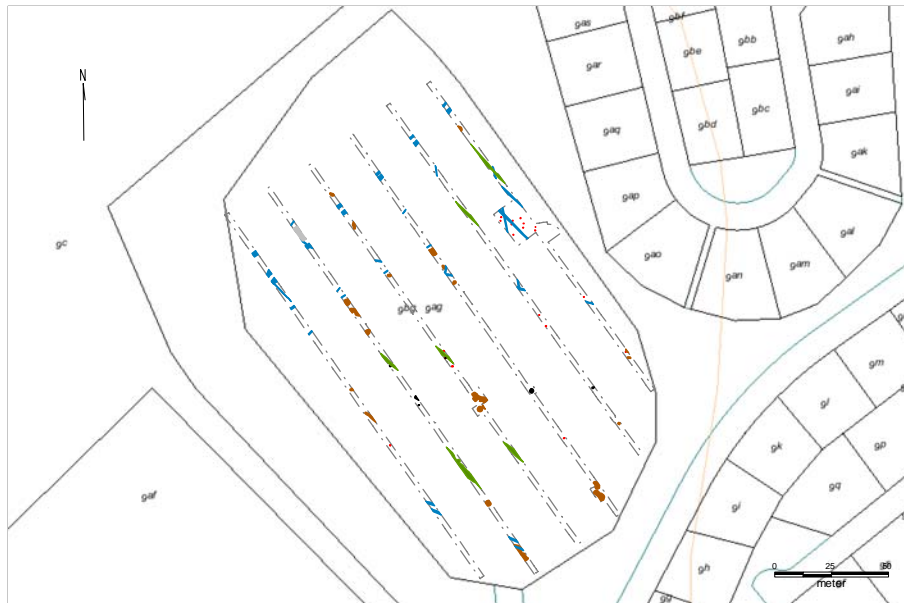
For den maskinelle del stod maskinfører Christian Frederiksen fra anlægsfirmaet Vækst og Miljø, Skovsøgade 10, 4200 Slagelse.

Lokalisering og topografi

Arealet findes på 4cm kort 1412 - 4 NØ. Overordnet er det lokale terræn et ret fladt område, hvor det undersøgte areal ligger på en svag forhøjning. Mod øst og sydøst afgrænses arealet af nyetableret parcelhuskvarter. Mod nord og vest tilstødes område af dyrkede marker. Vest for arealet forbindes Vejsgård med en mindre grusvej til Slagelse Landevej.

Højdemæssigt ligger terrænet mel. kote 5,1 m og 6,3 m o.D.N.N.

Muldlaget varierer på stedet fra 29 cm til 57 cm i tykkelsen. Undergrunden er ret varieret, vekslende fra sandet brunt grus til partier med mere leret og stenet undergrund.

Søgegrøfterne indlagt på matrikelkort (2005-06-08) © KMS.

Indmåling

Indmålingen af vore 35 lokale målepunkter blev foretaget d. 26. maj 2005 med GPS i System 34 Sjælland af landmåler Henning Melkersen fra landmålerfirmaet Geodata, Energivej 3, 4180 Sorø. Nivellering af vores søgegrøfter blev foretaget i samme arbejdsgang, idet Z-koordinaten ved opmålingen er højdekoten i forhold til D.N.N.

Beskrivelse

Med en større gravemaskine på bæltet påmonteret en to meter bred planérskovl (rabatskovl) udlagde vi i alt 6 nordnordvest-/sydsydøstgående søgegrøfter, som lå med ca. 20 meters indbyrdes afstand. I de gravede søgegrøfter udsatte for hver 40 meter målepunkter, hvorefter søgegrøfterne og fremkomne anlæg indtegnedes i størrelsesforholdet 1:100 på A-3 tegnefolie. Joakim Løvgren stod for tegningsarbejdet, mens Varaporn Pooririsak og Henrik Højer snittede de fremkomne anlæg, som blev beskrevet på de respektive fladetegninger.

De 6 grøfter er tilsammen 1162 m lange, og arealmæssigt dækker de 6 grøfter samt udvidelsen et samlet areal på 2,599 km². Det undersøgte område er opgivet til 29.000 m², og dette giver således en dækningsgrad på 9%, hvilket meget godt svarer til de fra museet anbefalede 10%.

Ved prøveudgravningen kunne vi registrere forskellige anlægstyper, som påviser spredt aktivitet på det undersøgte sted. Anlæggene omfatter 22 gruber, 5 kogestensgruber samt 19 stolpehuller.

Ved Grøft 01 valgte vi at foretage en udvidelse, eftersom sætvis stolpehuller begyndte at fremkomme. Efter udvidelsen kunne vi i alt registrere 4 sæt velbevarede stolpehuller orienteret øst/vest (Hus 1, se s. 5) samt et stolpehul på hver sin side af huset, som muligvis kan tolkes som værende del af noget indgangparti til huset. Huset er ca. 16 m langt, og den indbyrdes afstand mellem de tagbærende stolpehuller er mellem 1,6-1,9 m. Afstanden mellem de 4 sæt er gennemsnitligt ca. 5,3 m. De to stolpehuller, som muligvis har en tilknytning til huset som del af indgangsparti, har en afstand på 2 m til de tagbærende stolpehuller for det nordøstlige stolpehulls

vedkommende, mens det sydvestlige stolpehul har en afstand på 4 m til de tagbærende stolpehuller. Huset kan på baggrund af dens dimensioner dateres til yngre germanertid.

Fundmæssigt fremkom der ét keramikskår i et stolpehul (A23) i Grøft 04, som kan dateres til jernalder. Ingen af de øvrige anlæg indgik i strukturer, men på baggrund af keramikskåret og husets datering dateres de øvrige anlæg tillige til jernalder, eftersom de spredte aktivitetsspor ligger forholdsvis tæt ved huset og keramikken.

Ved prøveudgravningen fandt vi desuden agerrener fra et partielt bevaret system af højryggede agre fra middelalderen. Agerrenerne er op til en meter i bredden og løber parallelt i retning nordvest/sydøst.

Tegningsmaterialets behandling i MapInfo er foretaget af stud. mag. Varaporn Poorisrisak. Af fotografisk dokumentation foreligger 26 digitale fotos fra undersøgelsen (jf. fotolisten nedenfor). Al originalmateriale fra undersøgelsen opbevares på Sydvestsjælland Museum, Storgade 17, 4180 Sorø.

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

Prøveundersøgelsen har kunnet påvise jernalderaktivitet i det undersøgte område som ved de tidligere arkæologiske undersøgelser i de pågældende tilstødende arealer.

En nøje gennemgang af søgegrøfterne viser, at der især er en koncentration af interessante anlæg indenfor et område, heriblandt jernalderhuset samt keramikfundet, som burde undersøges nærmere for at redegøre for eventuelle yderligere aktiviteter i det pågældende område. Derfor vurderes det, at en nærmere arkæologisk undersøgelse ville være påkrævet i dette område (Interesseområde 01).

Interesseområde 01 (se s. 5):

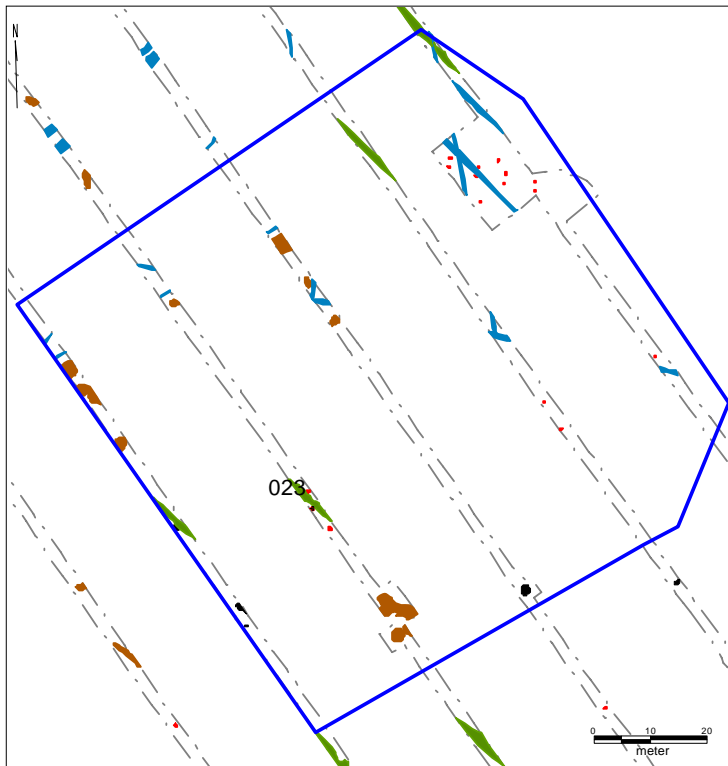
Areal: 8.853m²

Nordligt indenfor dette areal ligger et langhus fra jernalderen med 4 sæt tagbærende stolpehuller. Endvidere ses et antal affalds- og kogegruber omkring dette, der afspejler aktivitetsområdet omkring huset. Endvidere ses stolpehuller i områdets sydvestlige hjørne samt sydlige område, som må undersøges nærmere for at fastslå, om der kan være tale om flere huskonstruktioner.

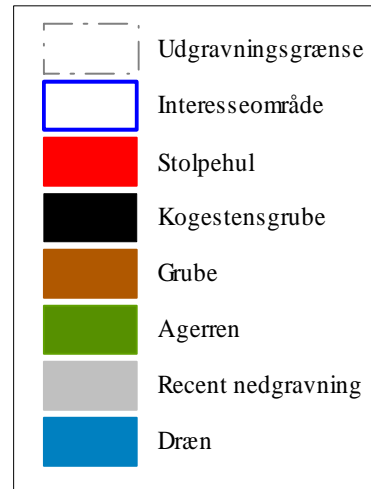
Som det fremgår, er interesseområdet afsat efter de fremkomne anlæg i søgegrøfterne, således at koncentrationen synes rimeligt afgrænset.

Sorø d. 6. juni 2005

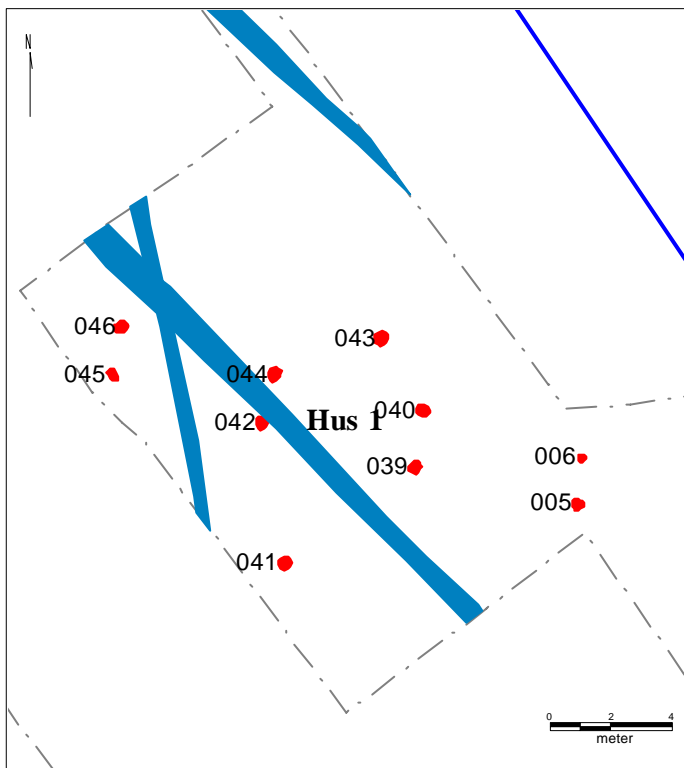
Varaporn Poorisrisak

Interesseområde 01:

023: keramik

Hus 1, grøft 1

Fundliste

Der blev ikke hjembragt fund fra prøveundersøgelsen.

Fotoliste

Film nr	Type	Opt	Tekst	Fotograf	Dato
2005032D	Digital	1	Vara & Joakim arbejder i grøft 4. Set fra sydøst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	2	Vara & Joakim arbejder i grøft 4. Set fra sydøst. I baggrunden ses Vejsgaard.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	3	Vara & Joakim arbejder i grøft 4. Set fra sydøst. I baggrunden ses Vejsgaard.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	4	Christian graver i grøft 5. Set fra sydøst. I baggrunden ses Vejsgaard.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	5	Christian graver i grøft 5. Set fra sydøst. I baggrunden ses Vejsgaard.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	6	Christian graver i grøft 5. Set fra sydøst. I baggrunden ses Vejsgaard.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	7	Joakim graver ved grøft 1.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	8	Joakim graver ved grøft 1.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	9	Joakim graver ved grøft 1.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	10	Joakim graver ved grøft 1.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	11	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	12	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	13	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	14	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	15	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	16	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	17	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	18	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	19	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	20	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	21	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	22	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	23	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	24	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	25	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005
2005032D	Digital	26	De 8 stolpehuller set fra øst.	H.H.	26-05-2005

Tegningsliste

T-nr.	Type	Skala	Initialer
1	Fladetegning, grøft 1	1:100	J.L.
2	Fladetegning, grøft 2	1:100	J.L.
3	Fladetegning, grøft 3	1:100	J.L.
4	Fladetegning, grøft 4	1:100	J.L.
5	Fladetegning, grøft 5	1:100	J.L.
6	Fladetegning, grøft 6	1:100	J.L.
7	Fladetegning, udvidelse grøft 1	1:100	J.L.

Anlægsliste

Anlægsnr.	Teg.	Snit	Type	Beskrivelse
001	01	s-n, 75 cm i dia., 15 cm dyb, runde sider	Grube	Mørkbrun sandet muld m.

Anlægsnr.	Teg.	Snit	Type	Beskrivelse
		og bund		enkelte småsten
002	01	sv-nø, 37 cm i dia., 8 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun leret og sandet muld
003	01		Grube	Mørkbrun leret og sandet muld
004	01	sv-nø, 36 cm i dia., 15 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørk gråbrun sandet muld
005	01	sv-nø, 35 cm i dia., 15 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun sandet muld m. enkelte trækulsnistre
006	01	sv-nø, 35 cm i dia., 11 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun leret muld
007	01	nv-sø, 243 cm i dia., 22 cm dyb, jævne skrå sider og flad bund	Grube	Mørkbrun sandet og leret muld
008	02	nø, sv, 42 cm i dia., 15 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun sandet muld m. enkelte småsten
009	02	nø-sv, 50 cm i dia., 22 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørk gråbrun sandet muld m. enkelte småsten
010	02	sø-nv, 98 cm i dia., 19 cm dyb, jævne skrå sider og afrundet bund	Kogestensgrube	Sortgrå leret muld m. brændte sten
011	02	nø-sv, 97 cm i dia., 22 cm dyb, jævne skrå sider og næsten flad bund	Grube	Mørkbrun sandet muld m. småsten
012	03	nø-sv, 270 cm i dia., 20 cm dyb, skrå sider og flad bund	Grube	Mørkbrun sandet muld m. håndstore sten (hovedsaglig i toppen af anlægget)
013	03	nø-sv, 190 cm i dia., 17 cm dyb, rundede sider og bund	Grube	Fyld som A12
014	03	nø-sv, 55 cm i dia., 19 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Brun leret muld
015	03	sø-nv, 183 cm i dia., 23 cm dyb, jævn skrå sider og næsten flad bund	Kogestensgrube	Mørk sortbrun sandet muld m. trækul og brændte sten
016	03	sø-nv, 110 cm i dia., dybere end 40 cm (ikke gravet i bund), stejle side	Grube	Mørk gråbrun sandet muld m. enkelte sten
017	03	nø-sv, 82 cm i dia., 42 cm dyb, stejle sider og afrundet bund	Grube	Mørkbrun sandet muld m. enkelte småsten
018	03		Grube	Fyld som A16 men m. større sten
019	04	n-s, 119 cm i dia., 3 cm dyb, skrå N-side, lige S-side og afrundet bund	Grube	Mørkbrun sandet muld
020	04	v-ø, 130 cm i dia., 34 cm dyb, jævn skrå sider og afrundet bund	Grube	Brungrå leret muld
021	04	n-s, 110 cm i dia., 22 cm dyb, skrå sider og afrundet bund	Grube	Fyld som A20
022	04	sø-nv, 42 cm i dia., 40 cm dyb, næsten lige sider og afrundet bund	Stolpehul	Mørkbrun leret muld
023	04	sv-nø, 50 cm i dia., 15 cm dyb, lige sider og bund	Stolpehul	Mørk gråbrun leret muld m. keramik
024	04	nv-sø, 55 cm i dia., 32 cm dyb, afrundede sider og bund	Stolpehul	Fyld som A23 uden skår, men m. trækulsnistre
025	04	n-s, 126 cm i dia., 44 cm dyb, ujævne sider og rund bund	Grube	Mørkbrun leret muld m. enkelte håndstore sten
026	04		Grube	Fyld som A25
027	04		Grube	Fyld som A25 men lidt mørkere
028	05	nv-sø, 142 cm i dia., 18 cm dyb, skrå	Grube	Mørkbrun leret muld m.

Anlægsnr.	Teg.	Snit	Type	Beskrivelse
		sider og næsten flad bund		enkelte større sten
029	05	sø-nv, 260 cm i dia., skrå sider (ikke gravet i bund)	Grube	Mørkbrun leret muld
030	05	sø-nv, 47 cm i dia., 17 cm dyb, runde sider og bund	Kogestensgrube	Mørk gråbrun sandet muld m. brændte sten. (Bund af kogestensgrube)
031	05		Kogestensgrube	Fyld som A30
032	05	nv-sø, 104 cm i dia., 34 cm dyb, runde sider og bund	Kogestensgrube	Mørk gråbrun sandet muld m. brændte sten og trækulsnistre
035	05		Grube	Fyld som A33
034	05		Grube	Fyld som A33
033	05	sø-nv, 167 cm i dia., 22 cm dyb, skrå sider og afrundet bund	Grube	Mørk gråbrun sandet muld m. enkelte sten
036	06	sø-nv, 110 cm i dia., 23 cm dyb, runde sider og bund	Grube	Mørkbrun leret muld m. enkelte sten
037	06	s-n, 90 cm i dia., 16 cm dyb, runde sider og bund	Grube	Mørkbrun leret muld m. enkelte småsten
038	06	nv-sø, 52 cm i dia., 20 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun sandet muld m. enkelte småsten
039	07	s-n, 40 cm i dia., 18 cm dyb, lige sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun leret muld m. trækulsnistre
040	07	s-n, 31 cm i dia., 22 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Fyld som A39
041	07	s-n, 41 cm i dia., 14 cm dyb, skrå sider og flad bund	Stolpehul	Mørkbrun leret muld
042	07	s-n, 32 cm i dia., 17 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Fyld som A39
043	07		Stolpehul	
044	07	s-n, 37 cm i dia., 19 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Fyld som A39
045	07	s-n, 45 cm i dia., 14 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun leret muld
046	07	s-n, 37 cm i dia., 8 cm dyb, runde sider og bund	Stolpehul	Mørkbrun leret muld (Bund af stolpehul)
	01		Agerren	
	02		Agerren	
	04		Agerren	
	04		Agerren	
	05		Agerren	
	05		Agerren	

